Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen 01.10.2018 POL-2018-41378

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 123/2018 vp

Poliisihallituksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

1 Poliisitoimen toimintamenot 26.10, talousarvio, tehtävien hoitaminen ja painopisteet

Toimintaympäristö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Poliisin toimintaympäristö on viimeisen viiden vuoden aikana muuttunut nopeasti. Suomen sisäinen turvallisuus on sidoksissa muiden EU:n jäsenvaltioiden ja naapurivaltioiden turvallisuustilanteisiin sekä enenevässä määrin globaaleihin ilmiöihin. Keskeisiä teemoja ovat tällä hetkellä esim. maahanmuutto, kyberturvallisuus, jengiytyminen, syrjäytyminen, terrorismin torjunta ja hybridiuhat. Poliisi on näiden kaikkien hallinnan keskiössä, mutta samanaikaisesti sen tulee turvata peruspoliisitoiminta ja yleisviranomaiselle kuuluvat muut tehtävät koko valtakunnassa, aina kansainvälisestä talousrikollisuudesta lupatiskille ja järjestäytyneen rikollisuuden henkirikoksista lähipoliisipartiointiin.

Voidaan todeta, että poliisin tehtäväkenttä on pysyvästi monimutkaistunut ja laajentunut – samalla osaamisen vaatimustaso on potensoitunut. Toimintaympäristön muutos yhdistettynä resurssiin on pakottanut aiempaa enemmän priorisointiin. Painopisteinä ovat uusien uhkien torjunta, sekä ydintehtävinä kiireellisten hälytystehtävien ja vakavimpien rikosasioiden hoito. Lisäksi resurssia on jouduttu kohdentamaan erityisiin poliittisesti määriteltyihin painopistealueisiin. Poliisi toteuttaakin vuonna 2019 osaltaan sisäministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita. Tämä kaikki asettaa entistä suurempia vaatimuksia mm. resurssien allokoinnille, henkilöstön osaamiselle sekä välineistön ja lainsäädännön ajantasaisuudelle. Samalla tilannekuvan, tiedonvaihdon ja tietojohtoisen toiminnan merkitys niin strategisella kuin operatiivisella tasolla korostuu. Poliisi on panostanut analyysikyvykkyyden kasvattamiseen.

Voimavaroja olisi välttämätöntä löytää yhteiskuntarauhan ylläpidon ja kansallisen turvallisuuden takaamisen kannalta keskeiseen ennalta estävään työhön ja tiedusteluun, toisin sanoen haitallisten ilmiöiden ja rikollisuuden torjuntaan ennalta. Preventio on yhteiskunnallisesti ekonomista. V. 2019 Poliisi tulee toimeenpanemaan uuden ennalta estävän toiminnan strategian linjauksia ja poliisiyksiköiden ennalta estävää toimintaa kohdennetaan erityisesti Ankkuri -toimintaan. Lisäksi v. 2019 erityispiirteenä on EU:n neuvoston puheenjohtajakausi ja sen turvallisuusjärjestelyjen hoito.

Resurssit 2018/2019: kehystaso ja siirtyvä erä

Poliisi pyrkii vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksiin ja monimutkaistuvaan tehtäväkenttäänsä seuraavin taloudellisin edellytyksin:

Poliisitoimi, pl Suojelupoliisi	2017 TOT	2018 ENN	2019 TAE	2020 S	2021 S	2022 S
Ko. vuoden talousarvio- / kehysrahoitus yhteensä, 1000	696 678	735 377	746 518	739 478	737 515	735 559
Kaikki tuotot, 1000 €	64 811	64 546	62 546	62 546	62 546	62 546
Edelliseltä vuodelta siirtyvä erä 1000 €	34 751	22 700	22 356	16 359	16 202	16 132
KOKONAISRAHOITUS YHTEENSÄ, 1000 €	**796 241**	**822 623**	**831 420**	**818 383**	**816 263**	**814 238**
HENKILÖSTÖ YHT, HTV	**9 598**	**9 750**	**9 793**	**9 488**	**9 334**	**9 241**
Poliisimiehet, htv	7 148	7 237	7 252	6 897	6 743	6 650
Opiskelijta, htv	182	253	278	328	328	328
Muu henkilöstö, htv	2 269	2 260	2 263	2 263	2 263	2 263

Taulukko 1. Poliisitoimi kokonaisrahoitus 2017 - 2022.

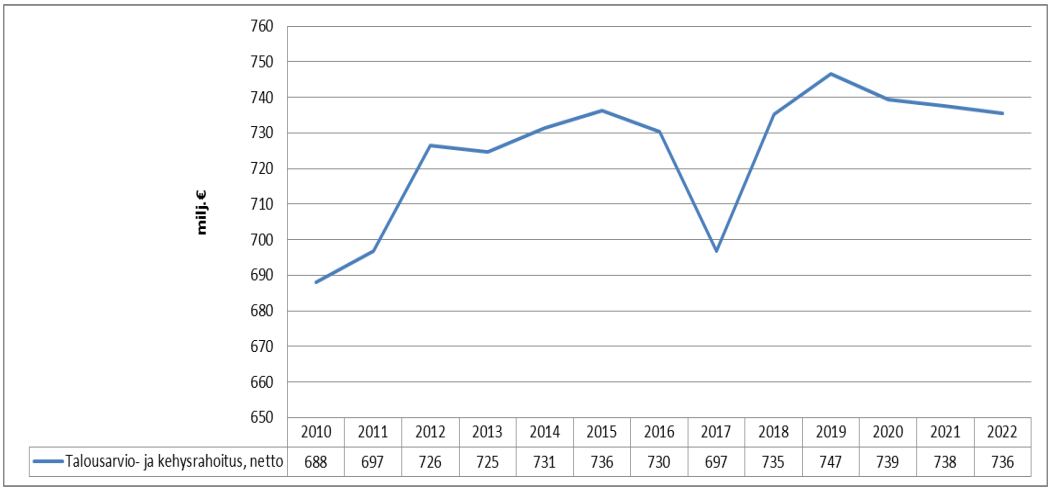
Vuoden 2018 kehystasosta (n. 735,3 miljoonaa euroa) poliisin nyt tiedossa oleva kehystaso nousee vuonna 2019 n. 746,5 miljoonaan euroon (kasvua n. 11 miljoonaa euroa). Vuoden 2018 luku sisältää kuluvan vuoden ensimmäisen lisätalousarvion (9,2 milj. euroa).

Vuoden 2019 luvussa on huomioitu vuoden 2018 huhtikuun kehysriihessä poliisin toimintamenomomentille myönnetty 20 miljoonan euron tasonkorotus, josta ydintoimintojen turvaamiseen on osoitettu 18 miljoonaa euroa ja kaksi (2) miljoonaa euroa monibiometria-hankkeeseen. Tarkastelussa tulee huomioida, että vuodesta 2018 eteenpäin poliisin toimintamenomomentti sisältää myös virkaehtosopimusten mukaiset palkantarkistukset. Vuodelle 2018 näihin on osoitettu 5,4 miljoonaa euroa ja vuodelle 2019 vastaava tarkistus on noin 17 miljoonaa euroa.

Keskeistä on korostaa, että saatu 20 milj. tasonkorotus vain osaltaan paikkaa sitä kuoppaa, joka poliisin budjetin aiempien leikkauksien jälkeen on edelleen olemassa.

Lisäksi hallituksen elokuun budjettiriihessä (2018) poliisin toimintamenomomentille osoitettiin vuodelle 2019 *kertaeräistä* lisäystä 5,8 miljoonaa euroa. Tästä summasta 2,5 miljoona euroa on kohdennettu ennalta estävän toimintaan (EET) ja lähipoliisitoimintaan sekä 3,3 miljoona euroa vahvistamaan poliisin palvelukykyä erityisesti vasteaikojen kannalta haasteellisilla alueilla (harva).

Siirtyvää erää kohdentui vuodelta 2017 n. 22,7 miljoonaa euroa vuodelle 2018. Vuodelta 2018 siirtyvän erän ennustetaan olevan n. 22 miljoonaa euroa vuodelle 2019. Tarkan arvion esittäminen on tässä vaiheessa vuotta haastavaa. Siirtyvää erää pyritään kasvattamaan käytettävissä olevin toimenpitein. Lupatuottojen arvioidaan kertyvän yli budjetoidun vuonna 2018. Syynä tähän ovat vuoden 2017 heinäkuussa toteutetut hinnankorotukset.

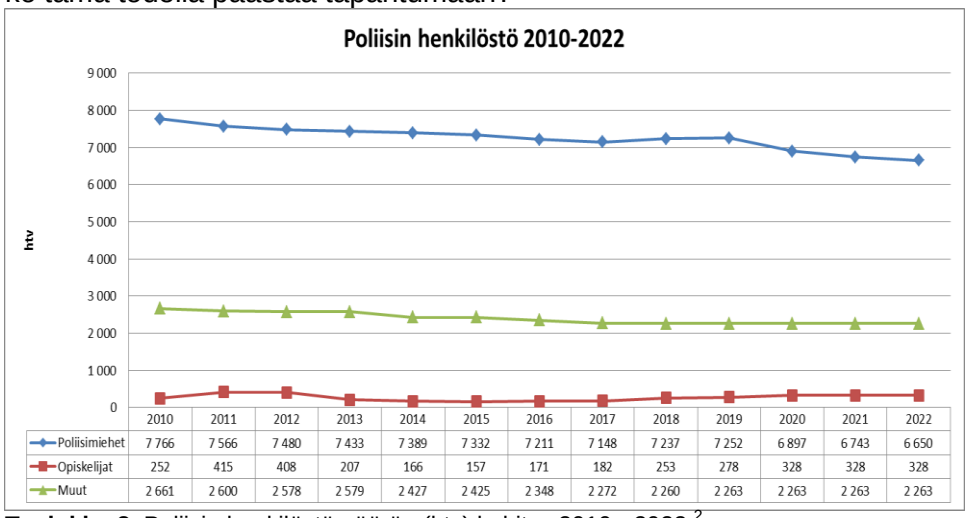

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Talousarvio- ja kehysrahoitus, netto	688	697	726	725	731	736	730	697	735	747	739	738	736

Taulukko 2. Poliisin talousarviorahoituksen kehitys 2010 - 2022[1]

Vuonna 2018 poliisin henkilöstömäärän tavoitteena on runsas 7 200 poliisimiestä (htv) ja muuta henkilöstöä noin 2 260 htv. Kyseinen poliisimiesmäärä kyetään säilyttämään myös vuonna 2019.

Kuluvan vuoden riihissä saaduilla kohdennuksilla poliisimiesten määrää – (jälleen kerran) uhannut syöksykierre on saatu *hetkellisesti* pysäytettyä. Vuoden 2019 osalta on kyetty hillitsemään poliisimiesten vähentämistarvetta suhteessa alkuperäisen kehyksen vähennystarpeeseen (-300 htv). Tämä edellyttää edelleen kriittistä poliisin sisäisen kehysjaon tarkastelua (aiempien leikkausten paikkaamiseksi on jäljellä merkittävää korjausvelkaa ja sopeuttamistarvetta). Jos tarkastelujaksoksi otetaan aikajakso Poliisihallituksen perustamisesta (v. 2010) nykyhetkeen huomataan, että poliisi on tänään hyvin kaukana v. 2010 poliisimiesmäärästä. Vuonna 2010 poliisimiehiä oli 7766 htv, kun v. 2017 määrä oli enää 7148. Pudotusta on siis yli 600 htv. Vastaava pudotus on luvassa v. 2020 - 2022, kun nykyisellä kehystasolla tiputaan -600 htv jo vuonna 2020. Tällä kehityskululla poliiseja olisi siten *v. 2020 n. 1200 vähemmän kuin 10 vuotta aiemmin*. Kun tämän yhdistää toimintaympäristön muutokseen, voidaan perustellusti kysyä, halutaanko tämä todella päästää tapahtumaan?

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Poliisimiehet	7 766	7 566	7 480	7 433	7 389	7 332	7 211	7 148	7 237	7 252	6 897	6 743	6 650
Opiskelijat	252	415	408	207	166	157	171	182	253	278	328	328	328
Muut	2 661	2 600	2 578	2 579	2 427	2 425	2 348	2 272	2 260	2 263	2 263	2 263	2 263

Taulukko 3. Poliisin henkilöstömäärän (htv) kehitys 2010 - 2022.[2]

[1] Vuosien 2010 - 2015 tiedot sisältävät myös Suojelupoliisin.

Poliisimiehistä määräaikaisia oli elokuussa 2018 yhteensä 666, joista 283:lla ei ollut taustavirkaa. Työttömiä poliisimiehiä oli kesäkuussa 2018 seitsemän (7). On selvää, ettei poliisi pysty olemassa olevan kehyksen puitteissa vakinaistamaan määräaikaisia poliisimiehiä enää vuodesta 2020 lukien. Jo vuonna 2019 riski on liian suuri. Määräaikaisten alalle tulevien poliisimiesten kohtalo on samalla vaarassa. Tilanne voi johtaa siihen, että osa siirtyy työttömyyden sijaan kokonaan muihin tehtäviin, eikä välttämättä palaa poliisiksi, vaikka virka myöhemmin aukenisi. Valtiolla ei ole varaa hukata 3,5 vuotta kalliisti koulutettua ja ammattitaitoista resurssiaan.

Vuoden 2019 talousarvion kehystasolla poliisin kokonaishenkilötyövuosimäärällä kyetään turvaamaan *vain poliisin ydintoiminnat*. Kuitenkin jo vuonna 2019 poliisille tulee mm. lainsäädäntömuutosten kautta uusia velvoitteita, joihin ei ole osoitettu lisärahoitusta. Suurimpia ovat mm. tieliikennelain kokonaisuudistus ja PNR -direktiivin kansallisesta täytäntöönpanosta aiheutuvat lisäresursoinnit (joista jäljempänä tarkemmin). Poliisi ei ole saanut näihin lisäresursseja vuodelle 2019, puhumattakaan jatkovuosista. Tulevaisuudessa poliisin lakisääteisten tehtävien odotetaan kokonaisuutena lisääntyvän, vaikka jo nykyisistä tehtävistä selviytyminen on haastavaa. Esimerkiksi hälytystehtävien vuotuinen määrä on noin miljoona tehtävää, joista noin 100.000 jää resurssivajeen takia hoitamatta.

Resurssit suhteessa toimintaympäristöön - tarve pitkän tähtäimen suunnitteluun ja yli hallituskauden yltävään rahoituspohjaan

Poliisitoiminnan eri osa-alueiden tuloksellisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan osaltaan siihen, että Suomi olisi yksi maailman turvallisimmista maista. Suomen julkistalouden tilassa ja poliisille osoitetuilla, hallituksen kehyspäätöksen mukaisilla määrärahoilla tämä ei näytä mahdolliselta eikä realistiselta pyrkimykseltä koko kehyskaudella.

Poliisin keskeisimpänä haasteena on toiminnan ja talouden yhteensovittaminen sekä niiden kehittymistarpeet vähenevien resurssien ja toimintaympäristön muutosten, sekä uusien lainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden yhtälössä. Kehityksen jatkuessa samansuuntaisena, vahvana riskinä on poliisin turvallisuuspalveluita koskevan kysynnän ja poliisin mahdollisuuksien välisen kuilun syveneminen. Poliisin venyminen on nyt maksimoitu ja tilanne alkaa valitettavasti näyttäytyä operatiivisessa vasteessa yhä selvemmin. Esimerkiksi tammi-elokuun tilastoinnin mukaan Suomessa on jo 136 kuntaa, joissa poliisin tulo kestää hälytyksen teon jälkeen vähintään puoli tuntia.

Toimintakykyinen poliisi on Suomen sisäisen vakauden ja turvallisuuden keskeinen tae ja siten edellytys myös investoinneille ja olemassa olevalle maabrändille. Ihmisten turvallisuudentunne ei kestä poliisin resurssin leikkausta. Turvallisuudentunne on jo nyt heikentynyt ja 2/3 suomalaisesta kokee tulevaisuuden turvattomampana.

Haasteena on ollut, että pistemäinen kehystason nosto on mahdollistanut poliisimiesmäärän ylläpitämisen 7200:ssa *vain vuodeksi kerrallaan.* Jotta poliisimiesten määrä saattaisin nostettua hallintovaliokunnan edellyttämälle tasolle 7850 htv, vaadittaisiin hallitukselta merkittäviä lisäpanostuksia tule-

[2] Vuosien 2010 - 2015 tiedot sisältävät Suojelupoliisin.

ville vuosille. Keskipitkällä aikavälillä Poliisihallitus lähtee siitä, että hallintovaliokunnan vuosituhannen alussa määrittelemä poliisimiesten taso – 7850 poliisimiestä silloisena htv -tasona – on nykyisessä turvallisuustilanteessa se kestävä minimivaatimus, johon tulevina vuosina olisi kansallisen turvallisuuden ja poliisin tehtävistä selviytymisen vuoksi palattava. Tästä tavoitteesta ollaan valitettavasti kaukana.

Poliisi tarvitsee välttämättä pitkän aikavälin kehystason noston, jolla kyetään vastaamaan toimintaympäristön mukaan tuomiin haasteisiin ja niiden vaatimiin resursseihin. Nykyinen politiikka yhden vuoden pistemäisin ja korvamerkityin kehystason turvaamisineen ei mahdollista pitkäkestoista suunnittelua, joka on konsernin toimivuuden elinehto.[3]

Tempoileva ja lyhytjänteinen rahoitusrakenne on valitettavasti jatkunut pääosin koko 2000-luvun. Tosiasia on, että on selvitty, koska on venytty, priorisoitu ja vältytty pahimpien uhkaskenaarioiden realisoitumiselta. Kun katsotaan maailmantilannetta, poliisitoiminnallinen uhkapeli alkaa näyttäytyä koko ajan vaarallisemmalta. Nykyisessä turvallisuustilanteessa poliisin rahoituspohjan epävarmuus (rahoituspohjan jatkuvasti heikkenevä näkymä seuraavaa vuotta pidemmälle) alkaa (tai uhkaa alkaa) muodostua yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta kriittiseksi.

Prosesseja on kehitetty ja hallintoa vähennetty sekä toimintoja virtaviivaistettu. Poliiseja tarvitaan tästä huolimatta lisää kansalaisten tarpeita varten – turvallisuuden ylläpitämiseksi. Kysymys on poliisin lakisääteisistä tehtävistä johtuvista tarpeista, ei poliisin omista tarpeista.

Samalla kansalaisilla on täysi oikeus tietää, millä keinoin ja resurssein heidän turvallisuuttaan pyritään ylläpitämään. Suomen tekeminen maailman turvallisimmaksi maaksi vaatisi tuntuvia taloudellisia lisäpanostuksia poliisin toimintamenoihin eräiden muiden Pohjoismaiden ja Euroopan maiden mallin mukaisesti. Suomen linjan voidaan todeta olevan päinvastainen.

Poliisiresurssit Pohjoismaissa

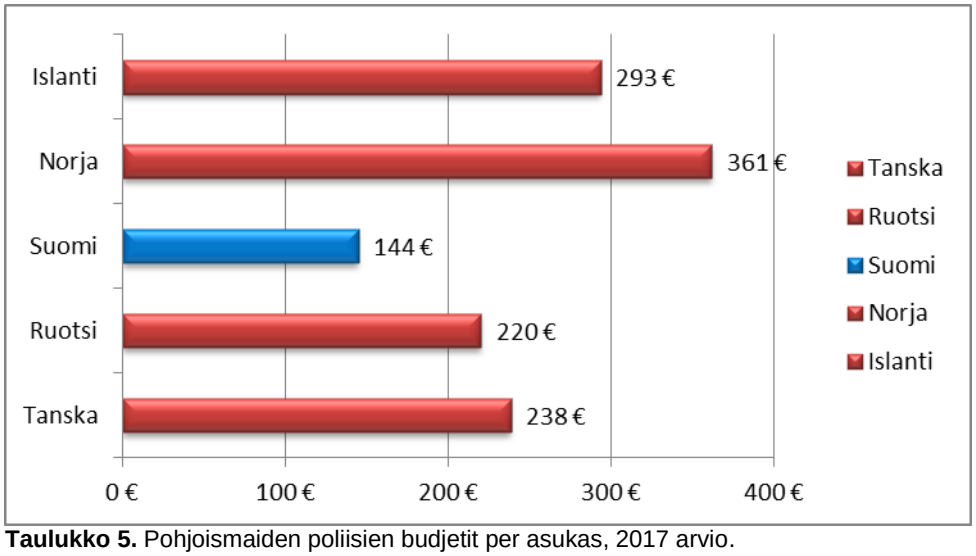
Maa	Poliisimiehiä 2017	Poliisimiehiä 2020	Asukkaita 2017	Poliiseja per 1000 asukasta 2017	Poliiseja per 1000 asukasta 2020	Lisäystarve Suomessa, jos vastaava taso kuin muissa Pohjoismaissa 2017
Tanska	10 670	11 100	5 714 912	1,87	1,94	+3162
Ruotsi	19 741	21 403	10 023 893	1,97	2,14	+3713
Suomi	7 148	6 897	5 513 130	1,30	1,25	
Norja	10 111	11 273	5 295 619	1,91	2,13	+3382
Islanti	660	695	338 349	1,95	2,05	+3602

Taulukko 4. Poliisiresurssit Pohjoismaissa v. 2017 ja ennuste v. 2020.

[3] Esimerkiksi poliisin koulutus kestää 3,5 vuotta – sisään otettavien poliisikokelaiden määrä joudutaan suhteuttamaan rahoituspohjaan, eikä poliiseja voida kouluttaa enempää kuin ennakoitu kehys antaa myöden. Poliisiammattikorkeakoulun aloituspaikkamäärien vaikutukset valmistuvien poliisimiesten määrään näkyvät muutaman vuoden viiveellä. Poliisiammattikorkeakoulu kykenee ottamaan nykyisillä valinta- ja koulutusjärjestelyillä vuosittain sisään enimmillään noin 400 aloittavaa opiskelijaa. Vuodelle 2019 sisäänottomäärä tullee olemaan 400. Sisäänottomäärien nosto nykyisestä neljästäsadasta edellyttää huolellista arviointia yhteistyössä Poliisihallituksen ja Poliisiammattikorkeakoulun kesken toteuttamisvaihtoehtojen, - aikataulun ja rahoitustarpeiden täsmälliseksi arvioimiseksi.

Poliisimiesten määrässä ja poliisitoiminnassa on kysymys valtion ydintehtävistä, joiden oikeusvarma ja riittävä hoitaminen on julkisen talouden kokonaisuudessa mahdollista suhteellisesti varsin pienin taloudellisin lisäpanostuksin. Kyse on myös turvallisuuskentän sisäisistä priorisoinneista. Kun poliisi kohtaa pääosan (uusistakin) uhista ensivasteena, on sen toimintakyvyn riittävyyden takaaminen omiaan vähentämään tilanteiden eskaloitumista muiden turvallisuusviranomaisten tehtäväkentälle. Lopulta kaikki kiinnittyy kykenevään ja riittävään henkilöstöön. Suomen yhteiskuntarauhan säilymisen kannalta on välttämätöntä varmistaa, että poliisi myös jatkossa kykenee uskottavasti turvaamaan kaikkia, kaikkina aikoina.

Tämän lisäksi tarvitaan lainsäädännöllisiä toimia, joilla poliisin kehysrahoitukseen kohdistuvia paineita voidaan hillitä.

Taulukko 5. Pohjoismaiden poliisien budjetit per asukas, 2017 arvio.

2 Sisäisen turvallisuuden selontekomietinnön huomioon ottaminen

Hallintovaliokunta on antanut Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta VNS 5/2016 vp mietinnön HaVM 5/2017. Poliisihallitus alleviivaa tätä erikseen, koska mietintöä voidaan pitää erittäin realistisena kuvauksena poliisin toimintaympäristön tilasta, muutoksesta ja jännitteistä sekä odotusten ja resurssien epäsuhdasta. Hallintovaliokunta on edellyttänyt, että poliisin henkilöresurssitaso palautetaan taloudellisen tilanteen parantuessa asteittain ensi vuosikymmenen puoleen väliin mennessä vuoden 2010 tasolle 7850 henkilötyövuoteen ja tapahtuneen suorituskyvyn laskun sijasta poliisin suorituskyky nousee kattavasti ja kansalaisten turvallisuus paranee sekä hallintovaliokunnan huomioimat epäkohdat korjataan tehokkaasti.

On toivottavaa, että valiokunnan edellyttämät toimenpiteet realisoituvat ja sitovat takeet poliisin resurssien ja suorituskyvyn ylläpitoon saadaan toiminnan ja talouden suunnittelemisen mahdollistamiseksi. Edellytys olisi poliisin pitkänaikavälin kehysratkaisu ja sitoutuminen 7850 poliisimieshtv:n määrään.

3 Poliisitoimialan keskeisten tunnuslukujen kehitys ja toiminnan kuvaus

Alla olevaan taulukkoon on kuvattu muutamien keskeisten toiminnallisten tunnuslukujen kehitys v. 2017 - 2022 voimassa olevan julkisen talouden

suunnitelman ja v. 2019 talousarvioehdotuksen mukaisella määrärahatasolla:

Toiminnallinen tuloksellisuus	Toteuma 2017	Arvio 2018	2019	2020	2021	2022
Toimintavalmiusaika A-luokan tehtävissä, min.	9,3	10,0	10,2	13,0	13,5	14,0
Toimintavalmiusaika A- ja B-luokan tehtävissä, min.	18,3	18,5	19,3	22,5	23,0	23,5
Rikoslakirikosten selvitystaso (pl. liikennerikokset), %, vähintään	49,8	50,0	50,1	47,0	47,0	47,0
Rikoslakirikosten tutkinta-aika (pl. liikennerikokset), keskiarvo, vrk	125	126	129	135	135	135
Omaisuusrikosten selvitystaso, %, vähintään	37,1	37,0	37,0	35,0	35,0	35,0
Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten selvitystaso, %, vähintään,	97,8	85,0	90,0	80,0	80,0	80,0
Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, määrä	36 019	35 000	35 000	36 000	36 000	36 000
Takaisin saatu rikoshyöty talousrikoksissa (netto), milj. euroa	15,7	15,0	17,0	18,0	20,0	20,0
Takaisin saatu rikoshyöty kaikissa rikoksissa (netto), milj.euroa	20,9	18,0	20,0	24,0	25,0	25,0
Sähköisen asioinnin toteuma-aste % (sähköisesti haettavien lupien osuus kaikista poliisin luvista)	33,0	39,0	40,0	50,0	60,0	70,0

Taulukko 6. poliisin toiminnallisten tunnuslukujen kehitys.

Valvonta- ja hälytystoiminta sekä liikenneturvallisuus

V. 2019 kiireellisten hälytyspalvelujen saatavuus pyritään säilyttämään (valtakunnallisesti). Poliisin toimintavasteen ylläpito on perusedellytys niin uusiin uhkiin kuin perinteisiin kiireellisiin hälytystehtäviin vastaamisessa. Kyse on käytännössä toimintakykyisten kenttäpoliisipartioiden riittävästä määrästä, sekä suorituskykyisestä välineistöstä.

Valvonta- ja hälytystoiminnan muuna prioriteetteina v. 2019 on Suomen EU -puheenjohtajuuskausi ja siihen liittyvät poliisin vastuulla olevat turvaamistehtävät, jotka edellyttävät resurssien uudelleen kohdentamista, aiheuttaen haasteita mm. toimintavalmiusaikojen ja hälytyspalvelujen tason säilyttämisessä. Katuturvallisuutta pyritään parantamaan ja lisäämään poliisin näkyvyyttä häiriöalttiilla alueilla. Liikennevalvonnan vaikuttavuus pyritään säilyttämään hyvällä tasolla huolimatta siitä, että liikennevalvontaan kohdennettua työaikaa joudutaan myös v. 2019 osoittamaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden hallintaan ja rikostorjuntaan. Lisäksi EU -puheenjohtajuuskauden aikana liikennevalvonnan resursseja kohdennetaan turvajärjestelyihin. Vaikutuksia pyritään kompensoimaan kehittämällä valvonnan kohdentamista ja lisäämällä automaattista liikennevalvontaa. Poliisin paljastamien rattijuopumusten, törkeiden liikenneturvallisuuden vaarantamisten sekä raskaan liikenteen valvonnan tason arvioidaan laskevan em. syistä hieman.

Poliisi pyrkii omin toimenpitein ja viranomaisyhteistyön keinoin säilyttämään laittoman maahantulon tilanteen Suomessa hallittuna ja toimenpiteet laittoman maahantulon torjumiseksi uskottavina ja tehokkaina. Täytäntöönpanokelpoisten maastapoistamispäätösten toteutus pyritään pitämään tehokkaana niiltä osin kuin poliisi voi asiaan vaikuttaa. Tällä hetkellä palautustoiminta eräisiin valtioihin on haasteellista.

Vuonna 2019 poliisin suorituskykyä parannetaan operatiivisen toiminnan kalusto- ja välinehankinnoin aiemmissa talousarvioissa osoitettujen lisämäärärahojen turvin huomioiden erityisesti tulevan EU -puheenjohtajuuskauden turvatehtävien tarpeet. Poliisille myönnettiin v. 2018 talousarviossa yhteensä 11 milj. euron lisämääräraha kalusto- ja välineinvestointeihin sekä operatiivisen suorituskyvyn ja kyberrikostorjunnan toimintakyvyn parantamiseen sekä turvapaikkapalautusten tehostamiseen. Lisämäärärahakokonaisuudesta n. 5,6 milj. euroa käytetään välttämättömiin ja kiireellisiin kalusto- ja välineinvestointeihin poliisin operatiivisen suorituskyvyn parantamiseksi. Tämän lisäksi poliisille osoitettiin v. 2018 lisätalousarviossa yhteensä 2,719 milj. euroa käytettäväksi EU -puheenjohtajuuskaudella tarvittaviin kalusto- ja välinehankintoihin. Hankittava kalusto ja välineet vastaavat kriittisimpiin operatiivisen toiminnan tarpeisiin, sisältäen poliisien henkilökohtaisia suojavarustehankintoja, voimankäyttövälineitä, erikoisajoneuvoja sekä tarkkailuun ja viestintään tarvittavia välineitä. Poliisin operatiivisen toiminnan erityisiin kalusto- ja välinehankintoihin osoitettu lisärahoitus *kattaa kuitenkin vain osan* operatiivisen toiminnan tarvitsemista, välttämättömistä hankinnoista, joiden toteuttamiseen *kokonaisuudessaan tarvittaisiin vielä n. 10 milj. euroa*. Poliisin operatiivisen toiminnan erityisten kalusto- ja välinehankintojen tavoitteena on turvata poliisin työturvallisuus ja toimintakyky nykypäivän muuttuneessa toimintaympäristössä ja turvallisuusuhkissa.

Harva-alueet

Turun epäilty terrori-isku osoitti, että terroriteot voivat tapahtua myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Toimintakykyisten poliisipartioiden tuleekin jakaantua valtakunnallisesti, painopisteen ollessa suurissa kaupungeissa. Nykyresurssilla poliisin mahdollisuudet yleisvalvontaan tai muuhun näkyvään toimintaan harva-alueilla on lähes olematonta. Tulevien vuosien rahoituspohja heikentää tilannetta entisestään.

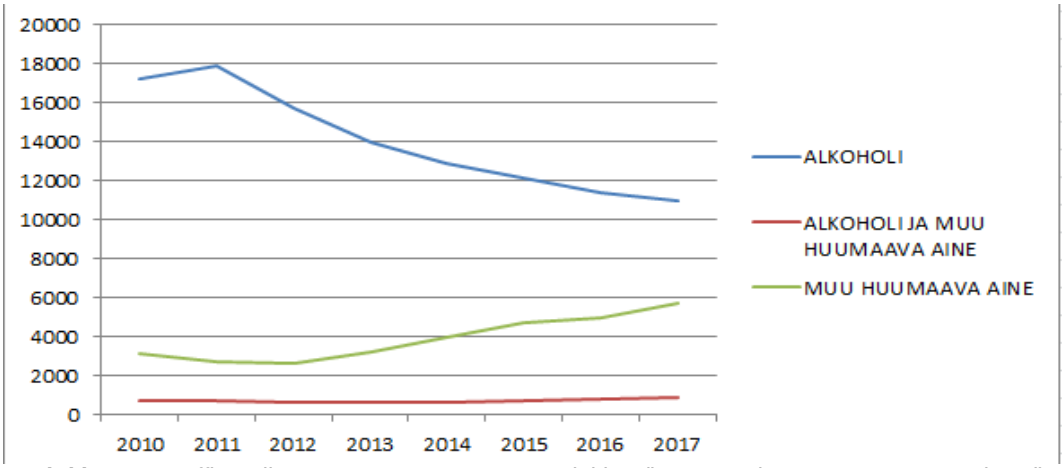
Vuodelle 2019 saatu *kertaluonteinen* lisäpanostus harva-alueiden osalta tarkoittaa, että nykyinen palvelutaso on mahdollista säilyttää vielä ensi vuoden. Tulevina vuosina avun saaminen, silloin kun hätä on suurin, todennäköisesti pitenee harva-alueilla entisestään. Tasapuolisten poliisipalvelujen tarjoaminen koko maassa on haastavaa. Teknologian hyödyntäminen voi osaltaan vähentää poliisipartioiden sidonnaisuutta esim. etsintätehtävissä ja siten vapauttaa työvoimaa muualle. Varsinaista päivittäistä poliisityötä ja *poliisin näkyvyyttä*, sekä siten harva-alueiden asukkaiden turvallisuudentunnetta, teknologia ei sen sijaan lisää tai korvaa.

Rikostorjunta

Muuttuneen turvallisuustilanteen mukaisten uhkien torjunta tarkoittaa rikostorjunnan painottamista vakavien henkeen ja terveyteen kohdistuneitten rikosten sekä seksuaalirikosten että yhteiskunnan ja elinkeinoelämän rakenteita murentavien rikosten tutkinnan suorituskyvyn varmistamiseen. Rikostorjunnan resursseja on kohdennettava ennalta estävän toiminnan akuutteihin ja aikaa vieviin ilmiöihin kuten väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin sekä vihapuheen torjuntaan. Hallituksen ehdottama 2.5 milj. euron lisäpanostus ennalta ehkäisevään toimintaan kohdennetaan Ankkuri -toimintaan ja suurten asutuskeskusten alueilla ennalta estävään työhön.

Rikoslakirikosten selvitystason (pl. liikennerikokset) arvioidaan pysyvän v. 2019 nykytasolla, mutta jo vuosia kestänyt tutkinta-aikojen pidentyminen tullee jatkumaan. Rikostorjunnan tuloksellisuus pysyy nykytasolla, sillä rikosten esikäsittelyn ja tutkinnan nopeutetun menettelyn kehittäminen lisäävät tehokkuutta. Poliisin mahdollisuudet panostaa mm. sarjoittamistyötä edellyttävään ns. pimeänä poliisin tietoon tulleiden rikosten selvittämiseen ovat entistä haasteellisemmat ja piilorikollisuuden paljastamisen edellytysten arvioidaan heikkenevän. Tämä voi realisoitua jatkossa myös törkeiden rikosten, mm. huumausainerikosten, vähentyneenä paljastamisena. Vakavampien huumausainerikosten osalta aineiden määrän kasvu näkyy poliisiyksiköiden juttuvalinnassa ja paljastavan toiminnan kohteita joudutaan priorisoimaan. Laajempien huumausainejuttujen käsittely kestää useimmiten vähintään kuukausia ja useimmissa poliisilaitoksissa useampaa yhtäaikaista juttua ei ole mahdollista hoitaa nykyresursseilla.

Huumausainerikollisuuden lisääntyminen vaikuttaa laajasti poliisin toimintaan ja luonnollisesti myös yhteiskuntaan. Poliisilaitokset ovat raportoineet alueillaan huumeiden käytön olevan yhä näkyvämpää – tämä heijastuu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta erilaisina häiriötehtävinä. Lisääntynyt huumausaineiden käyttö näkyy myös omaisuus- sekä pahoinpitelytehtävillä, joskin syy-yhteys ei ole aina yhtä selkeä kuin esim.i rattijuopumuksissa ja niihin liittyvissä liikennerikoksissa. Huumerattijuopumuksien määrä on lisääntynyt huomattavasti viime vuosien aikana, kuten oheisista taulukoista näkyy.

Taulukko 7. Graaffi: rattijuopumusten määrä v. 2010 lukien (huumerattien osuus noussut selvästi).

Rattijuopumukset polstat								
POLIISILLE ILMOITETUT RATTIJUOPUMUKSET								
Ilmoitettu teontarkenteita	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ALKOHOLI	17 199	17 859	15 760	13 978	12 915	12 107	11 428	10 991
ALKOHOLI JA MUU HUUMAAVA AINE	697	733	631	673	653	733	783	901
MUU HUUMAAVA AINE	3 123	2 740	2 623	3 231	3 931	4 716	5 007	5 752
Summa	**21 019**	**21 332**	**19 014**	**17 882**	**17 499**	**17 556**	**17 218**	**17 644**

Taulukko 8. Num. tieto: rattijuopumusten määrä v. 2010 lukien (huumerattien osuus noussut selvästi).

Yhteenvetona todetaan, että huumerikostorjunnan painopisteenä olevan laajempien kansainvälisiäkin ulottuvuuksia omaavien ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen keskittyvän tutkinnan sekä käyttörikoksiin puuttuvan poliisitoiminnan väliin jää tällä hetkellä paljon eritasoista paikallisen tason huu-

mausainerikollisuutta, joka ei päädy suoraan rikostilastoihin. Se vaikuttaa kuitenkin välillisesti kokonaisturvallisuuteen erilaisen oheisrikollisuuden, kuten henkeen ja terveyteen sekä omaisuuteen kohdistuvien rikosten muodossa. Poliisin toimenpiteiden lisäksi tulisi panostaa yhä tehokkaampiin hoitomuotoihin huumausaineiden käytön aloittaneiden osalta. Samalla tulisi tehostaa päihteiden käytön vähentämiseen tähtäävää valistusta ja esimerkiksi nettihuumekaupan osalta kohderyhmänä tulisi nuorten lisäksi olla myös heidän vanhempansa.

Vuonna 2019 poliisitoiminta sosiaalisessa mediassa ja verkkorikostutkinta ovat edelleen keskeisiä. Lisäksi jatketaan vakavien sekä vaarallisten rikosten vihjeiden tunnistamiskyvyn ja tiedonkulun parantamista tavoitteena käytössä olevan tiedon tehokas hyödyntäminen, tarkemman analyysin mahdollistaminen sekä viranomaisten reagointinopeuden ja ennalta estämiskyvyn parantaminen.

Poliisi pyrkii lisäämään talousrikostorjunnan vaikuttavuutta nykyistä reaaliaikaisemmalla tutkinnalla ja vähentämään avoinna olevien talousrikosjuttujen määrää, lyhentämään tutkinta-aikoja sekä osaltaan lisäämään takaisin saadun rikoshyödyn määrää entistä tiiviimmällä poliisi-syyttäjä esitutkintayhteistyöllä.

Kansainvälisellä yhteistyöllä torjutaan Suomeen ulottuvaa ja Suomesta käsin toimivaa kansainvälistä rikollisuutta ja terrorismia. Suomeen kohdistuvaa rikollisuutta pyritään torjumaan jo lähtömaissa. Erityisen tärkeää on keskinäinen yhteistyö Suomen ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden, lähialueiden maiden, Europolin ja muiden kansainvälisten lainvalvontaorganisaatioiden kanssa. Suomen EU -puheenjohtajuuskaudella Suomi vastaa useiden unionin sisäisen turvallisuuden kannalta merkittävien foorumeiden työstä.

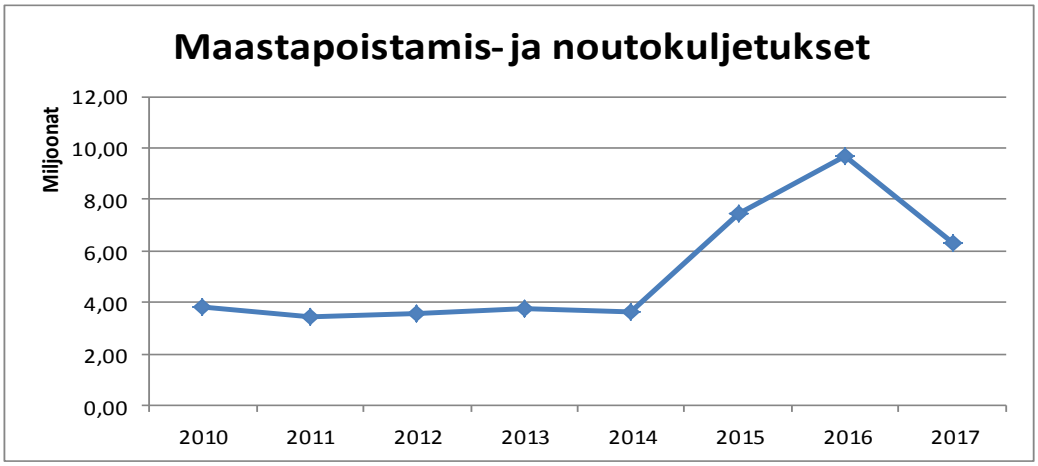
Lupahallinto

Poliisin lupahallinto vaikuttaa hallinnollisen päätöksenteon ja valvonnan keinoin rikoksia ennalta estävästi sekä yleistä järjestystä ja turvallisuutta turvaavasti yhteiskunnassa jonka turvallisuustilanne on muutoksessa. Poliisin maksullista lupahallintoa on kehitetty voimakkaasti usean vuoden ajan muun muassa sähköistä asiointia lisäämällä ja hallinnollisia toimintoja ja prosesseja keventämällä. Tavoitteena on, että poliisin lupahallinnon palvelut ovat asiakasystävällisiä, teknistä kehitystä tarkoituksenmukaisesti hyödyntäviä ja toiminnallisesti tehokkaita.

Tieliikenteen sääntelyn muutokset vaikuttavat merkittävästi poliisin lupavalvontaan. Tuleva liikennevirhemaksu edellyttää poliisilta toimivaa tietojärjestelmää, jonka rakentamiseen ei ole osoitettu tarvittavia voimavaroja. Tieliikennelain uudistuksen voimaantulo jo kesällä 2019 tarkoittaa sitä, että poliisilla ei ole lain voimaantullessa käytössään tarvittavaa ja tarkoituksenmukaista järjestelmää käsitellä liikennevirhemaksuja. Lisäksi sakkolain muutoksen johdosta poliisi käsittelee 1.6.2019 alkaen kaikki ajokiellot, mikä tarkoittaa n. 17 000 uuttaa ajokieltoasiaa vuosittain. Tämä asettaa lupavalvonnan resursoinnilla erityisiä haasteita, sillä sitä ei ole resursoitu tämän suuruusluokan tehtävien lisääntymiseen. On myös huomioitava, että jat-

kossa sakkoasioiden käsittely on sisällöllisesti haastavampaa ja tulee siten vaatimaan nykyistä enemmän työaikaa.

Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (siirtomääräraha 2 v.)

Taulukko 9. Poliisin maastapoistamis- ja noutokuljetusmenot v. 2010 - 2017.

Poliisin maastapoistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot pl. toiminnan henkilöstömenot, katetaan erilliseltä määrärahamomentilta, jonka taso on n. 9,2 milj. euroa vuonna 2019. Momentin käyttö on vaihdellut viime vuosina johtuen mm. turvapaikkahakijatilanteen kehittymisestä. Vuonna 2017 käyttö oli n. 6,3 milj. euroa.

Poliisista riippumattomista syistä vuoden 2015 aikana Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden asioita on prosessissa vielä tuhansia. Hakijat ovat saaneet kielteisiä päätöksiä, valittaneet niistä ja käynnistäneet uusintahakemusprosesseja. Tästä johtuen palautuspäätöksiä ei ole tullut täytäntöönpantavaksi poliisin odotuksia vastaavaa määrää.

Vuosien 2019–2020 aikana täytäntöönpantavaksi kuitenkin odotetaan aiempaa enemmän päätöksiä erityisesti niihin kohdemaihin, joista v. 2015–2016 saapui eniten turvapaikanhakijoita. Palautustoiminnan kannalta tämä tarkoittaa kalliimpia palautusmatkoja, koska kohdemaat ovat maantieteellisesti kaukana. Poliisi hyödyntää mahdollisuuksien mukaan Frontexin kustantamia yhteispalautuslentoja, sekä Frontexin varaamia lentopaikkoja. Toistaiseksi ns. haastaviin ja kustannuksiltaan kalliimpiin kohdemaihin ei ole tarjolla Frontexin maksamia lentoja.

Poliisi on poistanut maasta vuoden 2018 tammi-elokuun aikana yhteensä 1 653 henkilöä, joista saatettuna 387. Vuonna 2017 saman ajanjakson aikana maasta poistettiin 1 651 henkilöä, joista 365 saatettuna. Kuluvana vuonna eniten on palautettu Viron, Venäjän, Irakin, Romanian ja Gambian kansalaisia. Palautusten kohdemaista yleisimmät ovat olleet Viro, Venäjä, Italia, Irak ja Romania.

Tällä hetkellä saattaen tapahtuvista kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautuksista *keskeytyy noin puolet* poliisista riippumattomista syistä. Syinä ovat mm. täytäntöönpanokiellot, vastustukset, katoamiset ja uusintahakemukset. Palautusten organisointi vie kuitenkin merkittävästi polii-

sin työaikaa, vaikka itse palautus ei lopulta realisoidu. Yleisesti poliisin tekemät palautukset ovat muuttuneet jatkuvasti haastavammiksi saattomatkojen pituuden takia ja siksi, että pääosa palautuspäätöksen saaneista pyrkii kaikin keinoin estämään palautuksen täytäntöönpanon. Saattaen tapahtuvat palautukset ovatkin lisääntyneet suhteessa valvottuihin palautuksiin ja suuntauksen odotetaan jatkuvan (saattaen tapahtuviin palautuksiin tarvitaan yhä useammin jopa 3-4 saattajaa). Poliisilla on valmius palauttaa enemmän palautuspäätöksen saaneita kuin mitä palautuksia on konkreettisesti täytäntöönpantavana.

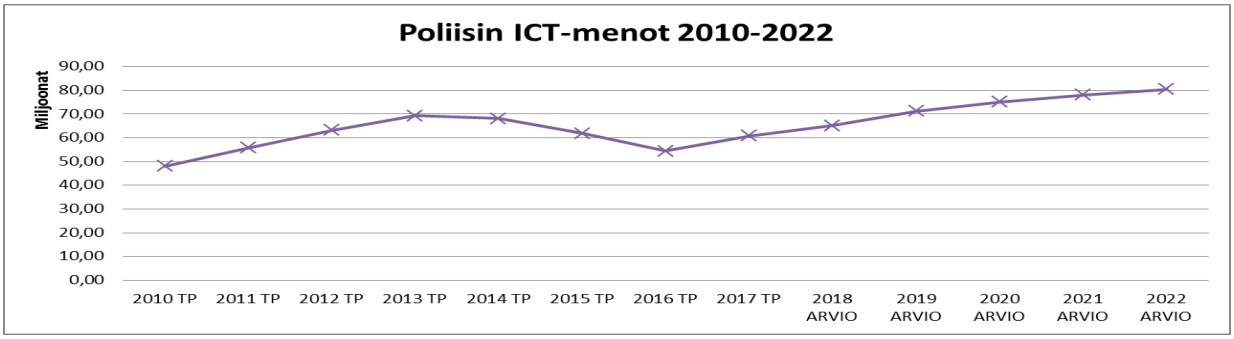
Turvapaikanhakijoiden osalta volyymiltaan suurimman palautusmaan kanssa on primäärihaasteena se, ettei palautussopimuksen aikaansaaminen ole edennyt ja uhkana on, että palautukset ko. maahan loppuisivat kokonaan. Tämä voi aiheuttaa kohonneen riskin laittoman maassaoleskelun lisääntymiselle.

4 Digitalisaatio, kehittämishankkeet sekä ICT- ja materiaalihankinnat

Tietojärjestelmien ja tietoverkkojen merkityksestä

Poliisin strategisena tavoitteena on hyödyntää tietojohtoisuutta ja tietoverkoista saatavaa tietoa turvallisuuden ylläpitämisessä. Teknisten ratkaisuiden tulee tukea tehokasta suorituskykyä, tuottavuuden lisäämistä, liikkuvuutta ja työturvallisuutta sekä parantaa tietoteknisten palveluiden käytettävyyttä ja laatua läpileikkaavasti poliisin eri toimintaprosesseissa kuten rikostorjunnassa, valvonta- ja hälytystoiminnassa ja lupahallinnossa.

Poliisi käyttää useita tietojärjestelmiä ja muita tieto- ja viestintäteknisiä palveluita, joiden on toimittava myös erityistilanteissa tietoturva ja tietosuoja huomioiden. Poliisin ICT-toiminnan tehtävänä on omalta osaltaan mahdollistaa poliisin tehokas työskentely. Ilman toimivia ja kattavia ICT-ratkaisuja poliisimiesten tehtävät kohdistuisivat enemmän muihin toimenpiteisiin kuin yhteiskunnan turvallisuuden kannalta keskeiseen operatiiviseen toimintaan ja osittain jopa tiettyjä tehtäviä ei kyettäisi täysimääräisesti suorittamaan ilman tukevaa ICT-ratkaisua.

Taulukko 10. Poliisin ICT-menot v. 2010 lukien.[4]

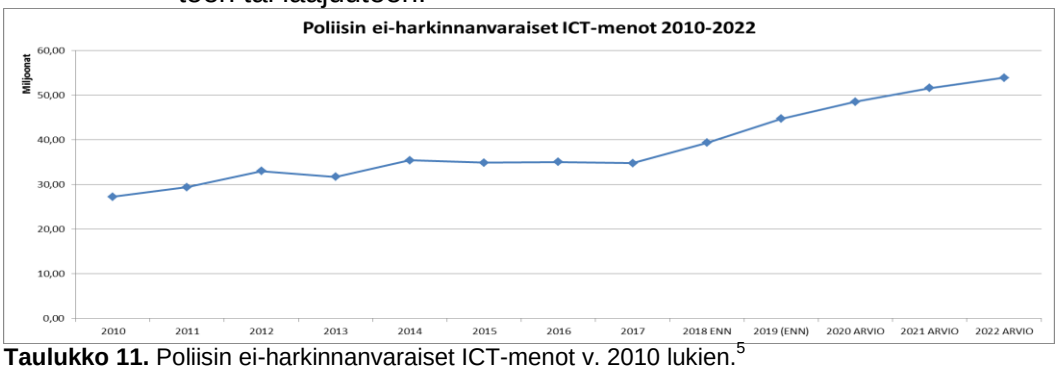
Poliisi joutuu sopeuttamaan keskitetyn rahoituksensa tasoa vuodelle 2019. Keskitetystä rahoituksesta maksetaan ICT-menot, ajoneuvohankinnat sekä muut keskitetyt hankinnat sekä merkittävät palvelusopimukset (Valtori ja

[4] ICT-menot sisältävät kehittämishankkeet (pl. henkilöstökulut), ei-harkinnanvaraiset ICT-menot sekä muut kiinteästi tietohallintoon liittyvät palvelujen ostot ja hankinnat.

Palkeet). Keskitetty rahoitus pysynee v. 2019 vuoden 2018 tasolla. Keskitetyn rahoituksen taso varmistuu, kun lopullinen siirtyvän erän koko vahvistuu. Vuoden 2019 EU-puheenjohtajuuskausi tuo mukanaan omat haasteensa.

Nyt esillä olevat keskitetyn rahoituksen ICT-menojen esitetyt alustavat leikkaukset (esim. tietojärjestelmien kehittävä ylläpito) olisi pääosin kohdistettava suoraan poliisihallinnon loppukäyttäjien palveluihin. Leikkaukset aiheuttaisivat ICT-palveluiden määrän, laadun ja tuen karsimisen.

Poliisin *ei-harkinnan varaiset* ICT-menot tulevat kasvamaan kehyskauden loppuun menneessä 15,4 miljoonaa euroa vuoden 2018 tasosta. Kustannukset kääntyvät nousuun, koska sopeutettavia eli ns. ”löysiä” ei enää löydy ilman, että toimet vaikuttaisivat toimintaa heikentävästi. Säästettävät kohteet on nyt säästetty. Jos vielä pakotetaan säästämään, niin seuraava askel on, että vaikutuksia ilmenee suoraan joko palveluiden käytettävyyteen tai laajuuteen.

Taulukko 11. Poliisin ei-harkinnanvaraiset ICT-menot v. 2010 lukien.[5]

Poliisin tietojenkäsittely-ympäristö

Poliisi on ns. TUVE-lain mukaisesti velvoitettu käyttämään Hallinnon turvallisuusverkon (TUVE) tieto- ja viestintäteknisiä palveluita. TUVE-ohjaus on säädetty valtiovarainministeriön vastuulle ja poliisilla on vain välilliset vaikutusmahdollisuudet TUVE-kustannusrakenteeseen. Poliisille *TUVE-palveluista aiheutuva kustannus on kuitenkin poliisin ICT-kokonaiskustannuksista lähes puolet*. TUVE-ympäristön korotettu tietoturva sekä varautuminen aiheuttavat perustason ICT-palveluihin verrattuna merkittävän lisäkustannuksen. Tämä sekä uusien tietojärjestelmien käyttöönoton edellyttämät TUVE-palvelut ja digitaalisessa muodossa olevan tiedon määrän kasvu aiheuttaa vuodelle 2019 arviolta 2.99 milj. euron kustannusnousun poliisille.

Poliisin perustoiminnassa (esim. rikostutkinnassa) käsiteltävän, eri kanavista saatavan digitaalisen tiedon määrä ja ominaispiirteet edellyttävät ICT-erityistarpeille tarkoituksenmukaisesta tietojenkäsittely-ympäristöä. Tähän digitaalisen tutkinta- ja todistusaineiston vastaanottoon, käsittelyyn ja hallintaan on kriittistä toteuttaa TUVE-ympäristöstä erillinen kokonaisuus. Tämän poliisin toiminnalle kriittisen tietojenkäsittely-ympäristön kehittämisen ja käyttöönoton edellyttämä rahoitus on avoinna, eikä poliisin nykykehys sen rahoittamista mahdollista. Suunnitellun tietojenkäsittely-ympäristön

[5] Ei-harkinnanvaraiset ICT-menot koostuvat mm. Tuve-palvelusopimus, Tori-palvelusopimus, tietojärjestelmien ylläpito, tietojärjestelmien kehittävä ylläpito, viestiverkkojen ylläpito.

kustannuksiksi on arvioitu vuonna 2019 790.000 euroa, vuonna 2020 2.7 milj. euroa, vuonna 2021 2.1 milj. euroa sekä vuonna 2022 1.1 milj. euroa, sisältäen sekä investoinnit (kehittämiskustannukset) että ylläpidon arvioidut kustannukset.

Tietojärjestelmien kehittämisen haasteet

Säädösvalmisteluissa ja säädösten voimaan tulemisen aikatauluissa tulisi huomioida aina muutoksen aiheuttaman tietojärjestelmän tai muun tieto- ja viestintäteknisen palvelujen kehittämisen realiteetit. Tietojärjestelmien avulla tehtävän asiankäsittelyn toiminnallisuuksien sekä tietoturvan että tietosuojan vaatimusten toteuttaminen kehittämishankkeen kautta julkisena kilpailutuksena vie laajoissa kokonaisuuksissa keskimäärin kahdesta kolmeen vuotta. Valitettavan usein säädösmuutoksen yhteydessä ei myöskään huomioida siihen liittyvän tietojärjestelmän kehittämisen edellyttämiä lisäresursseja. Tällöin nämä välttämättömät ICT-toteutukset aiheuttavat poliisissa resurssien uudelleen kohdistamisen pois muusta toiminnasta.

Digitaalisen maailmaan vastaaminen edellyttää poliisin teknologia- ja digiratkaisujen jatkuvaa kehittymistä ja kehittämistä. Yleisesti koko poliisitoiminnan kehittämishankkeissa painopiste on ollut palveluiden tehostamisessa ja laadunparantamisessa. Merkittävä osa (n. 90 %) hankkeista sisältää ICT-kehittämistoimintaa, joilla tähdätään henkilöresurssien vapauttamiseen muihin henkilösidonnaisiin tehtäviin.

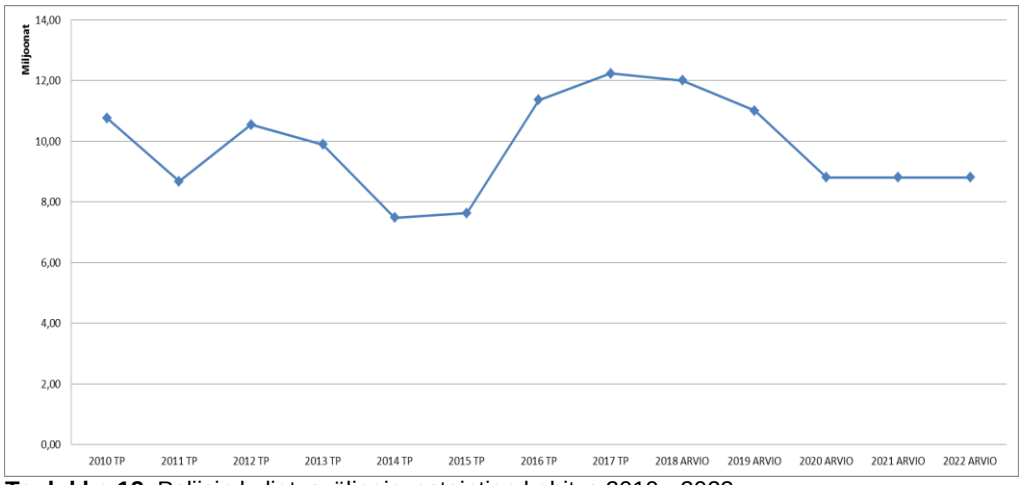
Kehittämishankkeet

Turvatakseen poliisimiesten määrän pysymisen noin 7 200 poliisimiehen tasolla, poliisi joutuu tarkastelemaan kriittisesti kehittämishankerahoituksensa tasoa. Poliisi ei aloita kehyskaudella kuin merkittäviä kehittämishankkeita tai hankkeita, joille se saa erillisrahoitusta. Poliisimiesten vähentämistarpeen hillitsemiseksi poliisi joutuu vuonna 2019 laskemaan kehittämisrahoitusta 21 miljoonaan euroon ja tästä eteenpäin aina -1 miljoonaa euroa vuoteen 2020 asti. Vuodesta 2020 eteenpäin joudutaan tilannetta arvioimaan uudelleen suhteessa tuleviin kehyspäätöksiin.

Myös lainsäädäntöuudistukset ovat määritelleet merkittävästi kehittämishankkeiden sisältöä. Osin kehitysrahoituksen tasonlaskusta ja osin pakollisten esim. lainsäädäntöön liittyvien pakollisten kehittämishankkeiden takia poliisi on joutunut lykkäämään aivan keskeisiäkin uuden teknologian käyttöönottoon liittyviä hankintoja. *Nykykehystasolla poliisin ei ole mahdollista vastata digitalisaation mukanaan tuomiin haasteisiin*.

Muut investoinnit: yleistä

Poliisi ei nykykehystasolla kykene täysimääräisesti rahoittamaan perusajoneuvokalustohankintoja. Merkittävimmät investoinnit joudutaan jatkossa esittämään erillisrahoitettaviksi. Investointeihin käytettävissä olevan rahan pieneneminen on tuonut esim. valvonta- ja hälytystoiminnan poliisiautojen vaihtovelkaa, joka on omiaan lisäämään kentällä toimivien poliisimiesten työturvallisuusriskejä. Poliisi on esittänyt vuodelle 2019 operatiivisen kaluston ja muun peruskaluston lisärahoitusta. Tätä ei ole kuitenkaan huomioitu kehyksissä.

Taulukko 12. Poliisin kuljetusvälineinvestointien kehitys 2010 - 2022.

Nykyisellä kehysrahoituksella ei kyetä täysin hankimaan poliisin suorituskykyä nostavia muita investointeja. Esimerkiksi kyberrikostorjunnassa haasteena ajan tasalla pysymisessä järjestelmä- ja ohjelmistokehittämisessä. Nykyinen kehystaso ei mahdollista lisäpanostuksia.

Keskitetyn rahoituksen mahdollinen lisäleikkaaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa kustannukset saattavat siirtyä osin hoidettavaksi poliisiyksiköiden kehysrahoituksesta. Tällä puolestaan on vaikutusta poliisiyksiköiden mahdollisuuksiin pitää rivissään yksikön htv-katon / tavoitteen mahdollistamaa henkilömäärää.

Poliisi tulee osallistumaan aktiivisesti valtion yhteisiin hallinnollisten prosessien kehittämiseen mm. Handi-hankkeessa. Palkeiden toiminnassa mm. ohjelmistorobotiikan ja automaation lisääntyminen tulee näkyä kustannusten pienenemisenä myös asiakasvirastoissa (ml. poliisi). Kustannusten pieneneminen helpottaisi poliisin keskitetyn rahoituksen leikkauspaineita. Alustavan tiedon perusteella Palkeiden palvelusopimus tullee nousemaan hieman vuodesta 2018.

Keskitetyn rahoituksen sopeuttamistoimilla pyritään hillitsemään poliisin henkilöstön ja eritoten poliisimiesten määrän vähentämisen tarvetta. Tulevien vuosien haasteeksi muodostuu edelliseltä vuodelta siirtyvän erän suurus (15 - 17 milj. euroa / vuosi) ja sen saatavuuden turvaaminen.

Muut investoinnit: kalusto

Poliisin suorituskyky perustuu osaavan ja motivoituneen henkilöstön lisäksi hyvään johtamiskykyyn sekä riittävään, hyväkuntoiseen ja ajanmukaiseen kalustoon sekä välineistöön. Poliisihallitus hankkii poliisiyksiköiden käyttöön keskeisintä operatiivisessa poliisityössä tarvittavaa kalustoa sekä huolehtii kaluston elinkaarikulujen seurannasta ja kunnossapidon valvonnasta. Kalustoa pyritään suunnitelmallisesti uudistamaan. Osa investoinneista kohdistuu uusien suorituskykyvaatimusten edellyttämiin kehittämis- ja lisäystarpeisiin, jotka myöhemmin osaltaan lisäävät rahoitustarvetta kaluston säännölliseen huoltoon ja uudistamiseen.

Poliisilla on noin 2500 ajoneuvoyksikköä, perävaunut ja muu kevyt kalusto mukaan lukien. Vuodelle 2019 on havaittu 371 uusintatarvetta, hankinta-arvoltaan noin 21 milj. euroa. Ajoneuvohankintoihin on vuonna 2019 suunniteltu varattavaksi yhdeksän (9) milj. euroa, jolla voidaan toteuttaa vain 153 kriittisintä ajoneuvouusintaa. Huomionarvoista on, että suuriin henkilöautoihin kohdistuva, uuteen WLTP -päästömittausstandardiin perustuva autoveron kasvu nostaa autoveron osuuden em. hankintojen arvosta jopa n. 2,2 milj. euroon. Uusi laskentamalli kun nostaa erityisesti kookkaiden ja suorituskykyisten, ts. poliisikäyttöön soveltuvien autojen veron määrää.

Jatkuvasti vähenevien investointiresurssien johdosta Poliisihallitus on toistuvasti jo vuosien ajan joutunut keskittämään kalustouusintojen voimavarat keskeisimpään kenttätoiminnassa tarvittavaan kalustoon. Huolimatta siitä, että vuodesta toiseen lykätään esimerkiksi tunnuksettomien poliisiautojen uusimista ja asetetaan etusijalle tunnukselliset partioautot, ei viimeksi mainituistakaan saada uudistettua kuin noin 70 % vuotuisesta, autojen taloudelliseen vaihtoikään perustuvasta uusintatarpeesta. Ajoneuvokalusto ikääntyy, mikä merkitsee vikojen aiheuttamien käytettävyyshäiriöiden kasvua. 1/5 poliisin omistuksessa olevasta henkilöautokalustosta on jo yli 10 vuoden ikäistä.

Uusintainvestointien toistuva lykkääminen seuraaville vuosille aiheuttaa investointitarpeiden kasautumista. Vuoden 2019 suunnitelluista hankinnoista jää nykykehyksellä toteutumatta 218 ajoneuvouusintaa, jotka siirtyvät vuodelle 2020. Kyseisenä vuonna on jo ennestään elinkaariseurannassa suunniteltu uusittavaksi 376 ajoneuvoa. Kokonaistarve vuonna 2020 on siten 594 ajoneuvoa, mikä on nykyisen rahoituksen puitteissa mahdoton toteuttaa. Hankintojen arvo olisi yhteensä jopa yli 35 miljoonaa euroa.

5 KEJO-hanke

KEJO- hankkeessa on noussut esille tarve porrastaa tietojärjestelmän käyttöönottoa, erityisesti sosiaali- ja terveystoimen priorisoidun ensihoitokertomuksen osalta, jolloin koko tietojärjestelmän käyttöönottologiikka muuttuu hankkeen alkuperäisestä, yhteistyöpöytäkirjan mukaisesta suunnitelmasta. Tämän lisäksi hankkeen aikana esille tulleet toimintaympäristön muutokset ovat aiheuttaneet jatkokehitystarpeita järjestelmätoteutuksen sisältöön ja laajuuteen, jotka vaikuttavat mm. poliisin käyttöönottoon. Näistä johtuen hankkeen tulevia resurssitarpeita joudutaan tarkentamaan loppuvuoden aikana.

6 Poliisin toimitilat

Julkisen talouden suunnitelmassa on nostettu esiin valtion tavoite pienentää toimitilakustannuksia hallitusohjelman mukaisesti. Tästä poiketen poliisin toimitilakustannukset uhkaavat nousta merkittävästi, erityisesti rakennuskannan kunnosta johtuen. Poliisilla ei ole omin toimin juurikaan mahdollisuutta vaikuttaa ko. kustannuksiin, koska palveluverkkoa ei ole haluttu karsia. Toimitilakulut sisältävät vuokran, sähkön ja siivouksen. Vuonna 2018 poliisin toimitilakustannusten budjetti on noin 73,7 milj. euroa.
Vuoden 2019 toimitilakustannusten alustava budjettivaraus on noin 76 milj. euroa. Nousua vuoteen 2018 on siten 2,3 milj. euroa.

Uhkana on, että Senaatin toimeenpaneman, omien kiinteistöjensä kuntokartoituksen jälkeen ilmenee uusia kiireellisiä peruskorjaus- tai uudisrakentamistarpeita, jotka nostaisivat toimitilakustannuksia entisestään – pahimmissa skenaarioissa useita kymmeniä miljoonia euroja. Merkittäviä uusia toimitila-hankkeita ei voida jatkossa käynnistää ilman niihin saatavaa erillisrahoitusta.

Syitä toimitilakustannusten nousuun on useita, merkittävimpänä *talotekni-sesti vanhenevat toimitilat*. Peruskorjauksilta ei voi välttyä ja joissain tapauksissa peruskorjaus voi kustannuksiltaan olla vain jonkin verran uudisrakennusta halvempi vaihtoehto. Samaan aikaan *sisäilmaongelmat* ovat lisääntyneet hälyttävästi. On tilanteita, joissa peruskorjaussuunnitelma muuttuu matkan varrella siten, että henkilöstö joutuu lähtemään toimitiloista nopeasti pahenevien sisäilmaongelmien vuoksi väistötiloihin. Edelleen vaikutuksia tulee kymmeniä vuosia vanhojen *vuokrasopimusten päättymisestä*. Kun vuokrasopimus uusitaan, vuokrataso tarkistetaan. Vuokra voi esim. kaksin- tai kolminkertaistua. Mm. Porissa vuokrantarkistuksista seuraava nousua on n. 600.000 euron vuositasosta n. 1,2 miljoonan euron vuositasoon.

Lisäksi poliisille on valmistunut v. 2017–2018 *uuden poliisitalokonseptin mukaiset poliisiasemat*, mm. Kotkaan, Joensuuhun, Lappeenrantaan ja Lahteen. Uuden konseptin mukaiset tilan aiheuttavat samalla vuosikustannusten nousua. Esimerkiksi Lappeenrannan vanhan poliisiaseman toimitilakustannukset ovat olleet vuositasolla n. 290 000 euroa, kun uuden aseman toimitilakustannukset tulevat olemaan n. 1,2 milj. euroa vuosi.

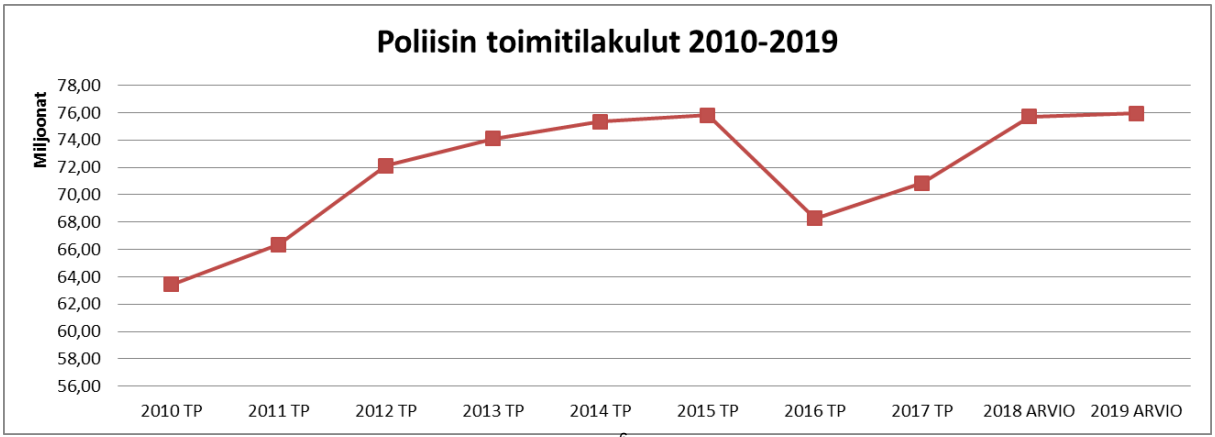
Lisäksi meneillään on valtakunnallinen *vapautensa menettäneiden tilojen peruskorjausprojekti* (v. 2016 alkaen), joka nostaa poliisin toimitilakustannuksia usean vuoden aikana merkittävästi. Projekti on käynnistetty CPT:n, EOA:n ja pelastusviranomaisen vaatimuksista. Vuoden 2019 budjettivarauksessa vapautensa menettäneiden tilojen peruskorjausprojektista muodostuu n. 400 000 euron, vuonna 2020 n. 640 000 euron ja vuonna 2021 n. 325 000 euron kustannukset.

Samalla poliisihallinnon henkilökunta ja kiinteistöt ovat potentiaalisia terroriskun kohteita. Turvallisuus tulee korostetusti huomioida uusien ja vanhojen toimitilojen rakenteellisissa ratkaisuissa aiempaa korostuneemmin. Välttämättömällä *turvallisuustason nostolla* on merkittäviä kustannusvaikutuksia. Viimeisimmän arvion mukaan kustannuksia tulee vähintään noin 10–15 milj. euroa suunnitelluilla toimenpiteillä – mikäli turvallisuustaso päivitetään tämän päivän vaatimusten mukaiseksi, nousee arvio huomattavasti.

Huomattavaa on, että osa poliisin toimitilahankkeista *on kytköksissä muiden hallinnonalojen* (esim. OM:n Risen) hankeaikatauluihin ja hankkeita tulisi edistää samassa aikataulussa. Ts. rahoitus tulee olla selvillä myös Poliisin osalta kun haketta käynnistetään.

Poliisihallitus näkee suurena haasteena myös sen, ettei kehyspäätöksessä ole selkeitä kirjauksia toimitilahankkeiden rahoituksesta. Silti mm. Äänekosken poliisiaseman vuokrasopimus tulisi poliisin puolesta allekirjoittaa jo joulukuussa 2018, jotta hankkeen suunnittelu voi edetä (vuokranmaksun on arvioitu alkavan rakennuksen valmistumisen jälkeen 1/2020).

Poliisihallitus tuottaa yhdessä Senaatti Kiinteistöjen kanssa vuoden 2018 lokakuussa pitkänaikavälin toimitilasuunnitelman, joka tulee toimimaan pohjana poliisin kehysrahoitusta koskeville esityksille. Nykyinen kehys ei mahdollista toimitilakustannusten kasvuun vastaamista ja samalla kiinnipitämistä 7200 poliisimiehen tavoitetasosta – siksi toimitilojen kustannusten nousuun on välttämätöntä saada lisärahoitusta.

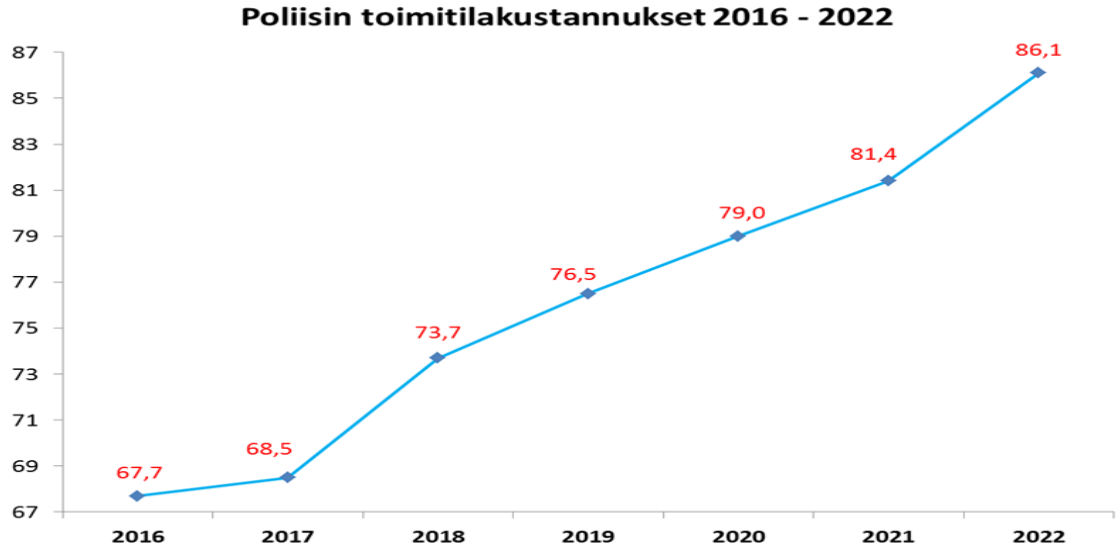

Taulukko 13. Poliisin toimitilakulujen kehitys 2010 - 2019.[6]

Toimitilaverkoston tilannekuva ja kokonaiskulujen kasvun kuvaaja

Poliisin 150 toimitilasta seuraavan 10 vuoden sisällä peruskorjausta tai uudisrakentamista tarvitaan lähes puolessa kohteista. Vireillä on 62 toimitilahanketta, joista 12 on sisäilmakohteita ja niistä neljässä (4) on jo jouduttu lähtemään väistöön. Lisäksi on useita korkean sisäilmariskin kohteita, joissa tilojen kunto on erittäin huono. Mainituista 62 hankkeesta 32 on välttämätöntä käynnistää kiireellisesti ja 30 tärkeää käynnistää toiminnallisesti. Hankkeiden aiheuttamien lisävuokrien arvio, kun kaikki 62 toimitilahanketta on toteutettu, on Senaatin antamien tietojen mukaan noin 12,4 milj. euroa. Näiden lisäksi CPT:n, EOA:n ja pelastusviranomaisten vaatimuksesta tehtäviä vapautensa menettäneiden tilojen peruskorjauksia on tekemättä 22. Tehtyjä on 20. Näiden kustannusvaikutus edellisten päälle lisävuokrassa on noin 1,4 miljoonaa euroa. Edellisten lisäksi poliisin toimitilojen saattaminen poliisin turvallisuusmääräyksen edellyttämälle turvallisuustasolle edellyttää karkean arvion mukaan ainakin 10 - 15 miljoonaan euron investointeja mm. tilaturvallisuuteen. Tarkempi arvio on paraikaa työn alla ja tullaan saamaan lokakuun 2018 aikana.

Edellä mainittuihin kustannusten kasvuihin on jo sisällytetty kaikki käytettävissä olevat kasvua hillitsevät toimenpiteet. Poliisin rahoituskehys nykyisellään ei mahdollista kasvun rahoittamista, mikäli maassa halutaan säilyttää 7200 poliisimiehen taso sekä nykyinen poliisin palveluverkko. Nykyisellään poliisin toimitilakustannukset kokonaisuutena (vuokrat, siivous ja sähkö) edustavat noin 10 % poliisin kehysrahoituksesta ja tämä osuus on voimakkaassa kasvussa.

[6] Kustannukset ennen vuotta 2016 eivät ole täysin vertailukelpoisia johtuen toimitilaverkoston supistuksista ja Senaatin omiin kohteisiinsa vuonna 2016 toteuttamasta 15 % alennuksesta.

Taulukko 14. Toimitilakulut tulevaisuuden skenaarioineen[7].

7 Lainsäädäntöuudistukset, myös vuodelle 2019, ja niiden vaikutusten huomioon ottaminen talousarviossa

Yleistä lainsäädäntöuudistusten vaikutuksista poliisissa

Hallituksen esitys vuoden 2019 talousarvioksi *ei sisällä* juurikaan lisämäärärahaehdotuksia poliisille valmisteilla olevaan tai vuoden 2019 / sitä myöhemmin voimaan tuleviin lainsäädäntömuutoksiin / -uudistuksiin. Poliisi on kuitenkin paitsi vuoden 2019 varsinaisen talousarvion sekä vuosien 2019 - 2022 julkisen talouden suunnitelman valmistelun yhteydessä tuonut esiin eri lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat, osin merkittävätkin lisäresursointitarpeet, jotka olisivat *välttämättömiä lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi*. Tarpeet on kuvattu myös Poliisihallituksen antamissa lausunnoissa kyseisten hallitusten esitysten vaikutusten, erityisesti taloudellisten vaikutusten arvioinneissa.

Poliisin toiminnan ja resursoinnin kannalta on täysin kestämätöntä, että lukuisten uusien ja kustannusvaikutuksiltaan merkittävien lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpanoon ei ole osoitettu tarpeellisia ja välttämättömiä lisäresursseja. Useassa uudessa lainsäädäntövelvoitteessa poliisiin vaikuttavat taloudelliset vaikutukset ovat lähtökohtaisesti alimitoitetut tai usein jopa perusteltu, että ne voidaan toteuttaa ilman erillistä rahoitusta olemassa olevasta kehyksestä. Tämä osaltaan heikentää entisestään ja merkittävästi poliisin haastavaa taloudellista tilannetta ja käytännössä tarkoittaa sitä, ettei poliisi pysty täytäntöönpanemaan lainsäädännön mukaisia velvoitteitaan.

[7] Kuvassa on huomioitu kaikki Poliisihallituksen tällä hetkellä (27.9.2018) tiedossa olevat ja edellä mainitut toimitilakustannukset. Kuvaaja alkaa vuodesta 2016, koska kustannukset ennen sitä eivät ole vertailukelpoisia johtuen toimitilaverkoston supistuksista ja Senaatin omiin kohteisiinsa vuonna 2016 toteuttamasta 15 % alennuksesta.

Lainsäädäntöuudistusten vaikutusten huomioon ottaminen vireillä olevissa, poliisin tehtäviä lisäävissä lakihankkeissa

Vireillä olevia tehtäviä lisääviä lakimuutoksia mainitaan olevan muun muassa tieliikennelain kokonaisuudistus, sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain sekä ajokorttilain muutokset, alkoholilainsäädännön kokonaisuudistus, tiedustelulakipaketti (siviili- ja sotilastiedustelu), PNR -direktiivin kansallista täytäntöönpanoa koskeva hallituksen esitys, hallituksen esitys rahanpesurekisterin/pankki- ja maksutilitiedonhakujärjestelmän liittämisestä pankki- ja maksutilirekisteriin sekä valvontajärjestelmän ylläpidosta, lapsidirektiivi, reservipoliisi, rahankeräyslain uudistus, arpajaislain muuttaminen ja EU:n tietosuojasäännöstön kansallinen täytäntöönpano.

Näiden kustannusvaikutukset ovat pääpiirteissään seuraavat:

Tieliikennelain kokonaisuudistus ja sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain sekä ajokorttilain muutokset aiheuttavat poliisille tämän hetken arvion mukaan yhteensä 4,7 milj. euron kustannuslisäyksen vuodelle 2019 ja pysyvää, vuotuista kustannuslisäystä n. 1,1 milj. euroa vuodesta 2020 alkaen. Lain täytäntöönpano vuonna 2020 faktisesti edellyttää poliisilta toimivaa tietojärjestelmää, eikä poliisilla ole olemassa sellaista uuden liikennevirhemaksun käsittelyyn. Järjestelmän rakentaminen tullee maksamaan poliisille n. 3-4 miljoonaa euroa ja rakentaminen vie arviolta min. kolme (3) vuotta.

Osana tieliikennelain kokonaisuudistuksen edellyttämää tietojärjestelmähanketta huomioitavaksi tulee myös *sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain sekä ajokorttilain muutos*. Ehdotetun ajokorttilain muutoksen myötä rattijuopumusasioiden käsittely siirtyy sakkomenettelyyn. Sakkomenettelyn uudistuksen ja ajokieltopäätösten (n. 17 000 kpl) siirtyminen käräjäoikeuksilta poliisille sekä oikaisuvaatimuksen käyttöönotto lisäävät poliisin työmäärää ja henkilötyövuosivaikutus olisi 30 htv (1,74 milj. euroa). Sakkolain muutokset tulevat voimaan kesällä 2019. Lisäksi kustannuksia tulee rakennettavan järjestelmän pysyvistä ylläpitokuluista, oikaisuvaatimuksen käyttöönotosta liikennevirhemaksuissa (henkilötyö) sekä koulutuksesta.

Alkoholilainsäädännön kokonaisuudistuksen arvioitiin lain valmistelun yhteydessä tulevan vaikuttamaan laaja-alaisesti poliisin tehtäviin ja lisäävään poliisin resursointitarvetta tehtävämäärän kasvun myötä 170 henkilötyövuodella hälytys-, liikenneturvallisuuden- ja rikostorjunnan tason säilyttämiseksi nykyisellä tasolla. Kustannusvaikutukset em. henkilötyövuosilisäyksellä olisivat kokonaisuudessaan n. 11,3 milj. euroa vuodessa.

Alkoholilainsäädännön muutos näkyy nyt poliisin tehtävissä, erityisesti aukioloaikojen pidentyminen on painottanut tehtäviä entistä enemmän myöhäisen aamuyön kustannusvaikutuksiltaan kallisiin tunteihin. Alkoholisidonnaisten hälytystehtävien määrät ovat nousseet maalis-elokuussa 2018 aamuisin kello viiden ja kuuden välillä 16,5 %:a, aamukuuden ja seitsemän välillä miltei yhdeksän prosenttia ja aamuseitsemän ja kahdeksan välilläkin lähes kahdeksan prosenttia. Poliisin kaikkien hälytystehtävien määrä on tammi-elokuun aikana lisääntynyt noin 14 000 tehtävällä edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Erityisesti päihtynyt henkilö ja juopumus liikenteessä -hälytystehtävien lukumäärät ovat lisääntyneet selkeästi.

Poliisi seuraa alkoholilainsäädännön vaikutusta poliisin resursointiin kuluvan vuoden, jonka jälkeen se tekee arvion tarvitsemistaan lisäresursoineista kevään 2019 kehysvalmisteluun, lisäystarve on pysyvä.

Tiedustelulakipaketit. Hallituksen esityksellä laiksi sotilastiedustelusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 203/2017 vp) sekä hallituksen esityksellä siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (HE 202/2017 vp) olisi toteutuessaan vaikutuksia poliisin toimintaan. Mm. poliisille siirrettävän tiedon (sisällön syvyys ja analyysikypsyys epäselvää), käynnistettävien rikostiedusteluoperaatioiden sekä tavanomaista haastavampien esitutkintojen määrä lisääntyisi (tod. näk. erityisesti terrorismirikokset).

Poliisille aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia ei ole siviilitiedustelua koskevassa HE:ssä arvioitu riittävälle tasolle, kun siviilitiedustelun on katsottu johtavan muun poliisin (muu poliisi kuin Supo) osalta vain 20 henkilötyövuoden lisäystarpeeseen. Lakivalmistelun aikana Poliisihallitus on tuonut toistuvasti perustellen esille, että esitetty lisäys ei ole riittävä, vaan tulisi olla vähintään 37–39 henkilötyövuotta (eli pysyvästi n. 2,204 milj. euroa). Lisäksi sotilastiedustelun perustellut kustannusvaikutukset muulle poliisille arvioidaan olevan poliisin tutkintaan tai selvittelyyn tulevien juttujen osalta noin 20 htv per vuosi (eli n. 1,160 milj. euroa) ja tämän ohella muut kulut olisivat 100.000 euroa per vuosi.

Hallituksen esitys laiksi *lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (ns. PNR -laki*) on ollut valmisteilla sisäministeriön johdolla. Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa (PNR-direktiivi). Yksityisyyden suojan varmistamiseksi laissa säädettäisiin lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käsittelytarkoituksista ja tietojen luovuttamista koskevista edellytyksistä. Esitys on ollut valtioneuvoston esittelyssä 19.4.2018. Esitys tulee aiheuttamaan lisäresurssitarpeita poliisille yhteensä n. 3,1 milj. euroa v. 2019 ja pysyväksi kustannuslisäykseksi jää vuodesta 2021 alkaen n. 3,9 milj. euroa/vuosi. Edellä mainitut kustannukset eivät sisällä PNR -direktiivin täytäntöönpanon edellyttämää tietojärjestelmää, sillä se rahoitetaan Euroopan Unionin sisäasioiden rahastosta (ISF -Police) jo myönnetyllä tuella, jonka suuruus on 1,6 milj. euroa.

Hallituksen esityksessä on arvioitu yksityiskohtaisesti taloudelliset vaikutukset viranomaisille, mutta ne esitetään toimeenpantavaksi nykyisistä kehyksistä ja resursseja uudelleen kohdentamalla. Kyseessä on poliisille kansainvälisistä velvoitteista aiheutuva uusi tehtävä, jonka tietojärjestelmäkustannuksia tai henkilöstöresursseja ei ole mahdollista hoitaa ilman erikseen tähän tehtävään osoitettuja taloudellisia resursseja. Mikäli poliisille ei osoiteta tämän tehtävän vuoksi uusia resursseja, niin Suomen on raportoitava komissiolle olevansa kykenemätön täyttämään direktiivissä jäsenvaltiolle asetettuja velvoitteita muutoin kuin erittäin vähäisiltä osilta.

Rahanpesurekisterin/pankki- ja maksutilitiedonhakujärjestelmän liittämisestä pankki- ja maksutilirekisteriin sekä valvontajärjestelmän ylläpidosta annettu hallituksen esitys liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin

kansalliseen täytäntöönpanoon. Kyseessä on poliisille uusi tehtävä. Järjestelmän ylläpitoon ja sen kehittämiseen liittyvät kustannukset (300 000 €) ovat vuosittaisia ja pysyviä. Liittymien rakentamiskustannukset ovat arviolta yhteensä 500 000 € ja kustannusvaikutus vuodelle 2019 on yhteensä 0,8 milj. euroa.

Lapsidirektiivi. Euroopan unionin parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/800 tulee olla implementoituna kansalliseen lainsäädäntöön 11.6.2019 mennessä. Direktiivin täytäntöönpano aiheuttaa poliisille v. 2019 yhteensä 0,835 milj. euron kustannuslisäyksen ja pysyvää, vuotuista kustannuslisäystä 0,390 milj. euroa. Kustannuksia aiheutuu erityisesti direktiivin mukaisesti koulutusvelvoitteesta sekä esitutkinnan keston pidentymisestä, alle 18-vuotiaiden säilöön otettujen pyyntöön perustuvista terveydentarkastuksista sekä erilaista muista organisatorisista ja hallinnollisista toimista.

Reservipoliisi. Hallituksen esityksen mukaisesti toimivan reservipoliisijärjestelmän kehittäminen ja ylläpito aiheuttaa kustannusvaikutuksia, joista vastaisi poliisi. Kustannuksia seuraisi mm. reservipoliisien varustelusta sekä perus- ja täydennyskoulutusjärjestelmästä (päiväraha- ja matkakustannuksineen). Kertaluonteista lisämäärärahaa tarvittaisiin 2,1 milj. euroa välttämättömään järjestelmän käyttöönottoon liittyviin varustehankintoihin ja koulutukseen sekä ylläpito-, koulutus- ja harjoituskustannuksiin. Pysyvänä kuluna reservipoliisin ylläpitoa varten tarvitaan esityksen mukaisesti 250.000 euroa, joka aktualisoituu vuodesta 2020 eteenpäin. Kulu on laskettu 1000 reservipoliisin määrälle.

Hallituksen esitys uudeksi *rahankeräyslaiksi.* Rahankeräyslain kokonaisuudistuksen tavoitteena on mm. huolehtia poliisin sähköisten palvelujen ja asianhallinnan ylläpitämisestä ja kehittämisestä sekä sähköisten palvelujen lisäämisestä rahankeräysasioiden hoitamisessa. Rahankeräyslain uudistamisen yhteydessä olisi erityisesti varmistettava erillisrahoituksella mahdollisuus kehittää rahankeräysasioiden sähköistä asiointia, joka uhkaa Ilman nimenomaista ja erikseen varmistettua rahoitusta jäädä toteuttamatta, koska vapaata kehitysrahaa ei ole. Uusi rahankeräyslainsäädäntö edellyttää merkittäviä muutoksia rahankeräysasioiden nykyiseen käsittelyjärjestelmään Rabitaan. Työryhmäraportissa mainitaan, että merkittävistä tietojärjestelmämuutostarpeista huolimatta muutosten toteuttaminen ei edellytä lisämäärärahoja. Tämä käsitys on virheellinen. Mikäli tietojärjestelmämuutosten toteutumista ei turvata, toimivia tietojärjestelmiä ei ole käytössä ja samalla vaarantuvat ehdotetun lakimuutoksen tavoitteet. Järjestelmäkulujen ohella lisäresurssitarve lakihankkeen myötä muuttuvien työtehtävien hoitamiseen olisi Poliisihallituksen osalta 1 htv.

Hallituksen esityksen luonnoksessa *arpajaislain* muuttamisesta on esitetty, että tavara-arpajaisia, bingoa ja tavaravoittoautomaatteja sekä eräitä muista peliautomaatteja ja -laitteita koskeviksi ehdotetut muutokset voidaan toteuttaa nykyisen talousarvion ja -kehysten puitteissa. Tämä toteamus ei pidä paikkaansa. Tosiasiassa aiheutuisi muutostarpeita Rabita-asiankäsittelyjärjestelmään bingopelin lisäksi tavara-arpajaisten, tavaravoittoautomaattien sekä eräiden muiden peliautomaattien ja -laitteiden lupakausien pidennyksistä ja lisäksi tietojärjestelmävaikutuksia. Kustannuksia

voidaan arvioida enintään suuntaa-antavasti ennen ehdotusten lopullista hyväksymistä.

EU:n tietosuojasäännöstön kansallinen täytäntöönpano lisää hallinnollisen työn tarvetta erityisesti rekisteröidyn oikeuksia toteutettaessa tavalla, joka edellyttää lisäresursointia. Nykytilanteessakin oman toimen ohella poliisiyksiköissä hoidettavat tehtävät ovat virheille alttiita ja valvova viranomainen on useasti pyytänyt kiinnittämään huomioita oikeisiin menettelytapoihin. Ilman riittäviä päätoimisia tekijöitä poliisi ei pysty täyttämään uuden tietosuojasäännöstön mukaisia rekisteröidyn oikeuksia asianmukaisesti. Vaadittuja toimenpiteitä ja vaatimusten täytäntöönpanoa varten poliisi tarvitsisi 25 htv:ta lisää tarkastusoikeuden toteuttamiseen ja tietosuojan vastuuhenkilötehtäviin.

8 Poliisin esitykset vuoden 2019 talousarvion ylittävinä esityksinä

Momentti (1 000 €)	Virastojen esitykset	SM:n ehdotus	VM:n kanta
26.10.01 Poliisitoimen toimintamenot			
PNR matkustajadirektiivi	3 095	2 944	0
EU-puheenjohtajuus (työryhmät ja kalusto)	1 180	0	0
Tieliikennelain kokonaisuudistus	1 070	0	0
Operatiivinen kalusto (terrorismin torjunta)	8 977	5 000	0
Aviapolis/Hki-Vantaa	1 914	1 914	0
EU:n tietosuojalainsäädäntö	2 210	575	0
Toimitilat	3 200	3 000	0
Muut peruskalustoinvestoinnit	3 676	3 370	0
Digitalisaatio	6 800	5 300	0
Yhteensä	**32 122**	**22 103**	**0**

Taulukko 16. Poliisin esitykset, jotka eivät menestyneet.

Yllä olevassa taulukossa on kuvattu poliisin toimintamenomomentilleen esittämät lisäykset sekä SM:n ehdotukset niistä ja VM kanta. VM:n virkamieskanta saatiin elokuun alussa. Kaikki poliisin lisärahoitusesitykset oli vedetty yli. Syksyn riihessä poliisin omat esitykset eivät edelleenkään menestyneet. Aiemmin tässä lausunnossa on kuvattu, mitä tästä seuraa.